

ବାମଣ-ରାଜ-ପ୍ରାଣସୁ

ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ଚଉତି

ବାମଣା-ରଜ-ପ୍ରଣୟ ।

ରାୟ 'ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ରାଓ ବାହାଦୁର
ପ୍ରଣୀତ ।

ଶ୍ରୀଦାନବଙ୍କୁ ଗଡ଼ନାୟକ ପ୍ରେସ ସେନ୍ଦ୍ରେଟରାଜ ଦ୍ଵାରା
ଭୁବେଷିଣୀ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ମେଟିନ ପ୍ରେସରେ ମୁଦ୍ରିତ ।

ବାମଣା ।

୧୯୧୧

ବାମଣ୍ଡାରାଜ
ମହାତ୍ମା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ
ତ୍ରିଭୁବନଦେବ ମହୋଦୟଙ୍କ ପ୍ରତି ।

ଜୟ ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିଭୁବନ

ଦେବ ଦେବ-ମନା

ଧନ୍ୟ ହେ ରାଜନ ତବ ରାଜୋଚିତ

ଜୀବନ - ସାଧନା ।

ଜୟ ଯୋଗ୍ୟ ବୀରର ପୁଣ୍ୟଲୋକ

ଶ୍ରୀ ଗଙ୍ଗ ବରର

ଗଙ୍ଗାପୁରୁ ଶାନ୍ତନୁ - ସମ ଶାନ୍ତ

ସୁଧମ - ସଙ୍ଗର ।

ସଂପଦର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ଜ୍ଞାନ - କର୍ମ-

ଯୋଗର ସଂହମେ

ସୁସଂଗତ ସୁସଂହତ ସୁମଙ୍ଗଳ

ଆରୁ - ନିୟମେ ।

ମହାଯଶା କର୍ମକାର ତାତ ତବ

ମନାସି - ସତ୍ତମ

(୨)

ନୃପବର ବାସୁଦେବ ଶ୍ରୀସୁଚଳ

ଦେବ ଦେବୋପମ ।

ଦିବ୍ୟନେତ୍ରେ ଦେବଲୋକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି

ଅନନ୍ତ ଚିତ୍ତେ

ଜ୍ଞାନପୁତ୍ର କର୍ମପଥେ ଗତିତବ

ନୃପତି - ଚରିତେ ।

ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳପ୍ରଦ ରାଜ୍ୟାଶ୍ରମ

ସର୍ବାଶ୍ରମ-ସାର

ସେ ଅଶ୍ରମ ତପୋବନ ଧର୍ମକ୍ଷେତ୍ର

ମହା ତପସ୍ୟାର ।

ଐଶିବ୍ୟ - ପ୍ରଭବରେ ଜଗତନ

ଅଭାବ - ପୂରଣ

ତେ ରାଜନ ରାଜଧର୍ମ ଏହି ମହା --

ବ୍ରତ - ଆଚରଣ

ଦକ୍ଷିତ ଏ ସୁଦୃଶର ସୁଦୃଶର

ମହାପୁଣ୍ୟ ବ୍ରତେ

ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନରାଜ୍ୟ - ପ୍ରମୋଗରେ

ରତ ଅନରତେ ।

ପ୍ରଜାକୁଳ ଅସୁବ୍ୟାଧୁ ଦୁଃଖରାଶି-

ହରଣେ ପ୍ରସାସୀ

ପରଜାଙ୍କ ପିତାପାତା ଜ୍ଞାନଦାତା

ଧର୍ମ - ଅନ୍ତେବାସୀ ।

ଭନ୍ନତ ଲଲ୍ଲଟେ ରାଜ - ଗୌରବରେ

ଟେକି ରାଜଶିର

ଆଜୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଟେକି ରଖିଅଛୁ

ହେ ନରୀଞ୍ଜ ବୀର ।

ପୁଣି ନତ ବିନୟରେ ଫଳଭରେ

ନଳ ତରୁ ସର

ବିନୟ ସୁଜନ ସୌମ୍ୟ ଶକ୍ତିଶୋଭା

<କାଥାରେ ଥର ।

ଶ୍ରୀକରେ ଶାସନ - ଦଣ୍ଡ ନ୍ୟାୟ-କ୍ଷମା-

କ୍ଷେମେ ସୁଗଠିତ

ହୁତ-କନ୍ଦରୁ କରୁଣାର ସୁଧାଧାର

ଝରେ ଅବୁଝିତ ।

ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ନୃପମଣି ବାମଦେବ

ସୁଭଗ ସୁବତ

(୪)

ବାମଣୀର ସୁପ୍ରଭାତ - ବରଧନ

କଲ୍ୟାଣ-ନିରତ ।

ଏ ରାଜ୍ୟର ସୁଶାସନ - ସୁପାଳନ -

ସ୍ବାତି - ଦରଶନେ

ରାମରାଜ୍ୟ ଦେଖିଲକ୍ଷ ବରଦନ ।

ଉପୁଜଇ ମନେ ।

ପଞ୍ଚବ-କୁସୁମମାଳେ କାନନଶ୍ରୀ

ଯଥା ସୁବଳିତା

ରାଜର୍ଷି ରାଜ୍ୟଶ୍ରୀ ତବ ଧନଧାନ୍ୟେ

ତେସନ ଶୋଭିତା ।

ହେ ପ୍ରଜାବତ୍ସଲ ତବ କାସ୍ତୁର

କଲ୍ୟାଣ - ପରଶେ

ପୁଣି ଅସୁଅଛି ପ୍ରଜା - ଦୁର୍ଦ୍ଦ - ପଦ୍ମ

ବିକାଶ-ହରଷେ ।

ଅମାୟିକ ସେନାବଳି-ସୁଆଧାରା

ରାଜ-ପରିବାରେ ।

ପ୍ରବାହିତ ପରଶୁରେ କରିପ୍ରିୟ

ପ୍ରେମ-ଅସ୍ତକାରେ ।

ସୁମାୟୁଣେ ପ୍ରକାଶିତ ସୌଭାଷର
 ଯେଉଁ ପୁଣ୍ୟକୁବ
 ଦେଶିତାର ପ୍ରତିକ୍ଷିପ ମୁଣ୍ଡମୁହିଁ
 ଅହେ ରାଜ-କବି ।

କବି ଗୁଣୀ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଦେବ ବଳଭଦ୍ର
 ପ୍ରମୁଖ ଅନୁଜେ
 ସଖା ଓ ସନ୍ତବ ରୂପେ ପ୍ରେମେବଦ୍ଧ
 ତବ ସ୍ନେହରୁଜେ ।

ଗୁଣ ଅନୁଗାମ ନିନା ଜଗତର
 ସମ୍ପଦ-ସମ୍ଭାର
 ଧନବଳ ବାହୁବଳ ଅଟଇ ହେ
 ନିତାନ୍ତ ଅସାର ।

ବିଧାତାର ଅଶୀର୍ବାଦେ ଗୁଣପ୍ରାପ୍ତ
 ସକଳ କ୍ଷେମଦା !

ମଧୁରୁ ମଧୁଗନ୍ଧର କରୁତବ
 ଜୀବନ ସର୍ବଦା ।

ସ୍ୱାର୍ଥର ଅନର୍ଥହେଉ ହେସମର୍ଥ
 ପରମାର୍ଥ-ରସେ

ମତ ଚଳାଇଛୁ ଶୁଦ୍ଧ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର
ସୌରଭ-ରତସେ ।

ପରମାତ୍ମା ଧୂବସତ୍ୟ ସେହିଏକା
ପରମ ସୁନ୍ଦର
ଏ ବିଶ୍ୱପ୍ରକୃତି ଘୋଷେ ରସୋ ବି ସଃ
ଅମର ମନ୍ଦିର ।

ଏ ମନ୍ଦିର ମହାଗାନ ଅନୁଦାତ୍ତ
ଉଦାତ୍ତ ସ୍ୱରତ
ହୃଦେ କୁଳେ ମହାନନ୍ଦେ ବେଦ-ମନ୍ତ୍ର-
ନାଦେ ଝଙ୍କାରତ ।

ସେ ଗମ୍ଭୀର ସେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ସଂଗୀତର
ସୁଧାରସ - ପାନେ

ନିଜେ ପରାଶର ଗାଇଅଛୁ
ସୁଗମ୍ଭୀର ତାନେ ,
“ବୈଦିକ ପ୍ରକୃତ” ଗାଥା ହରତ
ଦିବ୍ୟ ଅବଧାନେ

ରୂଷିକନ୍ଦ ମାନସର ମହାଭୂତ —

ଭେଦା ପ୍ରଣିଧାନେ ।

ବ୍ୟୋମସ୍ପର୍ଶୀ ସେ ଧ୍ୟାନର ମହାତୁଳ୍ପ
 ଶିଖରୁ ଓଢ଼ାଇ
 ନମ୍ରେ ଏସଂସାର - କ୍ଷେତ୍ରେ ପ୍ରେମଧୂତ
 ନୟନ ବୁଲଇ
 ଦେଖିଅଛୁ ଋଷିନେତ୍ରେ ଜଡ଼ୋର୍ଦ୍ଧ୍ବ-
 ଜୀବ ଜଗତରେ
 ରସମୟୀ ବିଗ୍ନଲକ୍ଷ୍ମୀ କରୁଛନ୍ତି
 ଲୀଳା ଚରଣରେ ।
 ପ୍ରୀତିର ଅମରାବତୀ ନରନାରୀ-
 ଯୁଗଳ - ଅନ୍ତରେ
 କାବ୍ୟର ନନ୍ଦନବନେ କବିବୃନ୍ଦ-
 କଳ୍ପ - ନିକୁଞ୍ଜରେ
 ଅଜ୍ଞିତ ଯେ ମିଳନର ଦରହର
 ଛୁଦି ଅନୁପମ ,
 ସଂଗୀତ ଯେ ପ୍ରେମଗାଥା ନାନାରାଗେ
 ନିତ୍ୟ ମନୋରମ ,
 ସେହିପ୍ରୀତି ଅବତର ମର୍ତ୍ତ୍ୟବାସୀ
 ନର ନାରୀ - ପ୍ରାଣେ

ବୈକୁଣ୍ଠ କରଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଅଦର୍ଶ
 ଅମୋଦ ସନ୍ତାନେ ।
 ସେହି ପ୍ରୀତି, ବିଜୟିନୀ, ମହାଶୈଳା -
 ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳ - ପ୍ରାଣେ
 ଦେଖାଉଛୁ ରାଜକବି ଅଭିନବ
 କାବ୍ୟମୁଖ - ଗାନେ
 ତଥୁପରେ ବରଷିତ ହେଉ ଯୁଗ-
 କୁସୁମ-ଚନ୍ଦନ
 ସବିଧା ସାର୍ଥକ ହେଉ ତବ କବି-
 ପ୍ରାଣର ସାଧନ ।
 ଅଜିତ ଯୁଗର କାବ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର ମାନ
 ଚନ୍ଦ୍ର ମାନସରେ,
 ଯୁଗଯୁଗାନ୍ତ-ର ସେହି ପ୍ରେମଗାଥା
 ଗୁଣି ପ୍ରେମାଦରେ,
 ସେ ଅଲେଖ୍ୟେ, ସେ ସଙ୍ଗୀତେ ଅର୍ପି ନନ୍ଦ
 ଅର୍ଥର ଗୌରବ ,
 ରଚୁଛୁ ତନ୍ମୟମନେ କବିତାର
 'ମାଳା ଅଭିନବ ।

ଅଦୟୁଗେ ଅଦରସ ପ୍ରସବତା

ଯେଉଁ ପୁଷ୍ପଶର

ଫେଉଟିଲା ନରନାରୀ-ବନ୍ଧ ଭେଦି

ପ୍ରେମର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ,

(ଗାଥାକୁ ଫେରିଲେ ଯଥା ସାୟକରେ

ଉତ୍ସ ଉଦକର

ଭୀଷ୍ମ କୃଷ୍ଣା-ନୃପତି-ଅର୍ଥେ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର

ପାର୍ଥ କରବର ।)

ସେ ଶର ଲେଖାଇ ନିତ୍ୟ ବିରସାର

ହୃଦୟ-ରୁଧିରେ,

ଅବା ମିଳନର ମୁଗ୍ଧ ମଧୁମୟ

ସ୍ଵାସ୍ଥୀସବ-ନାରେ,

ଯେଉଁ ମତା ପ୍ରେମଗାଥା, କଲୁଛିତ

ବୀରସ୍ତ୍ର ଦିକାରେ

ନୁହେ ତାହା, ସିନ୍ଧୁ ତାହା ମର୍ମେ ମର୍ମେ

ସ୍ଵର୍ଗର ଅସାରେ ।

ବିଷ୍ଣୁ-ପଦୋଭବା ପ୍ରୀତି ବିଷ୍ଣୁପଦା

ବୈକୁଣ୍ଠ ପ୍ରାନ୍ତନା

ଜୀବର ପରମ ସଙ୍ଗେ ପରାପ୍ରୀତ

ପ୍ରାଣ-ପ୍ରଜ୍ଞାଦିନା

ବିକଶିତ ହେବ ବୋଲି ଜୀବାତ୍ମାର

ହୃଦ-ଶତଦଳେ ।

ନରନାରୀ ପରାଶରେ ପ୍ରୀତିଲୀଳା

ବ୍ୟକ୍ତ ରବି-ତଳେ ।

ସେହି ପ୍ରାଣ-ପ୍ରଣୟର ପୁଣ୍ୟରସ

ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ-ସାଗରେ

ରସାବ ରସାବ ଯେହୁ ଶ୍ରୀରାମର

ଶୁଷ୍କ ଦଗ୍ଧାନୁରେ,

କହି ସେହି, ରୁଷି-ସେହି, ଅଦକ୍ଷ-

ବିଧାତାର ବରେ

ବାଲୀକ ପରାବ ନରେ ବସାବ ସେ

ଦେବ-ଆସନରେ ।

ବିଜ୍ଞାନର ମହାଯୁଗ ସମାଗତ

ଏ ଧରଣୀ-ତଳେ

ଜୟଚୈତୟନ୍ତୀ ତାର ଉଦ୍‌ଭୂତ

ଏ ମହାମଣ୍ଡଳେ ।

ବିଜ୍ଞାନହିଁ ମହାଶକ୍ତି, ବିଜ୍ଞାନହିଁ
 ଅମୌଘ କୁଞ୍ଜକା
 ଫେଡ଼ବାକୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଗୁଡ଼ତମ
 ରହସ୍ୟ-ପେଟିକା ।

ବିଜ୍ଞାନ ଦୁର୍ବଳ କ୍ଷୁଦ୍ର ମାନବର
 ଶିରେ ଲଲଟରେ
 ସମ୍ରାଟ-ମୁକୁଟ ଦିଏ ପିନ୍ଧାଇଣ
 ମହା ସମାଦରେ ।

ବିଗୁର ବିଗୁର-ପ୍ରାଞ୍ଜ ବିଜ୍ଞାନର
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ,
 ଗୁପ୍ତତା-ଗୁଳନାରେ ଶୁଭ-ଗର୍ଭ
 ତାର ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଲଗାଉଛୁ ସେ ବିଜ୍ଞାନେ ଗୁପ୍ତତା
 ଗୁପ୍ତ-କର୍ତ୍ତୃଧାର ,
 ବିଜୁଳି ଖରୁଛୁ ତେଣୁ ଦାସୀରୂପେ
 ବାମନ-ସଂସାର ।

ତେଣୁ ନବ ଶିଳ୍ପ-ଶାଳା ଆଦରଣ
 ନବ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ର,

କୃତେ କଳିପୁର-କଳ କଳଇ ହେ
 ଦର୍ଶକର ନେତ୍ର ।
 ତୈଶ୍ନମହାଦେବୀ-କୁଲ୍ୟା ନବନୟା
 ବହିବ ଅଟରେ
 ଶସ୍ୟ-ଶ୍ୟାମା ଏ ଧରଣୀ ବହୁଗୁଣେ
 ଶୋଭିବ ତୁଚ୍ଛରେ ।
 ପ୍ରଜାଶିକ୍ଷା ଜ୍ଞାନ-କର୍ମ-ଯୋଗେ ହେଉ
 ନିତ୍ୟ ଅଗ୍ରସର
 ବିଭୁପଦେ ଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଭାଶଂସୀ
 ଏ ଦୀନ ଜନର ।
 କହୁ ଅହେ ସୁସ୍ଥଦର୍ଶୀ ବିଗୁରୁ
 ସୁଧୀର ଚନ୍ଦ୍ରନେ
 ବିଜ୍ଞାନ ଅପରା ବିଦ୍ୟା ମୋହ-ପାଶେ
 ବାନ୍ଧଇ ସେ ଜନେ ।
 ପରା ବିଦ୍ୟା-ସୁଶାସନେ ନୋହିଲେ ମେ
 ସୁପରିଚ୍ଛଳତ
 ଅସକ୍ତି-କଲ୍ପି ରାଶି ନର ପ୍ରାଣୁ
 ନୋହିବ ଶାଳିତ ।

(୧୩)

ପ୍ରାଚୀନ ଭରତେ ତେଣୁ କ୍ଷତ୍ରୀର୍ଷଭ
ମହାତ୍ମା ସରବେ
ଜନକାଦି ଶୁକ-ରୂଷି ପ୍ରଜ୍ଞାନର
ଅମୋଘ ଗୌରବେ
ଅନୁଭବ ସୁଗଢ଼ୀର ସୁପ୍ରଶାନ୍ତ
ପ୍ରଣିଧାନ-ବଳେ
ଚରମ ପରମ ଶ୍ରେୟ ଦେଖିଥିଲେ
ବ୍ରହ୍ମ-ସଦତଳେ ।
ପ୍ରଜ୍ଞାନର ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ପରା ଧନ୍ୟା
ପରମ ପ୍ରମାଣ
ଶ୍ରଦ୍ଧାଭରେ ସେ ପ୍ରମାଣେ ପରମାଣି
ବିଜ୍ଞାନର ମାନ
ବିଜ୍ଞାନ-ବଳରେ ଦେଖି ବିଶ୍ଵ ମଧ୍ୟେ
ବିଶ୍ଵଜୟୀ ରୂପେ ‡
ପ୍ରଜ୍ଞାନ-ପ୍ରଭବେ ଜୀବ ଜଣି ମୃତ୍ୟୁ
ଭୁଞ୍ଜଇ ଅମୃତ ।
ସେ ଅମୃତ, କରୁଣାର ଅନ୍ତସ୍ଥାନ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହରଇ

‡ ସନାତନ ନିୟମ ।

ଅମୃତ ପିମ୍ପାସୁ ଧୃଷ୍ଣ-ସନ୍ତାନର
 ପିମ୍ପାସା ହରଇ ।
 ଯେସନେହେ ଡେନୁ ପ୍ରବୁ କ୍ଷୀରାମୃତ
 ହୋଇଣ ଶରତ
 କ୍ଷୁଧାଭର ବସ୍ତ୍ର-କ୍ଷୁଧା ସ୍ନେହାବେଗେ
 କରେ ବିଦୁରତ ।

ଜାତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ଯୋଗେ ଅଭ୍ୟୁଦୟ
 ଘଟଇ ଜାତିର,
 ତେଣୁ ସାରସ୍ୱତସାରେ ଗତିବାକୁ
 ବାଞ୍ଛାୟ-ନମିର,
 ପିତୃଦେବ-ପଦଚନ୍ଦ୍ର ଅନୁସର
 ପରମ ଯତନେ

ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ-ହିତ ସାଧୁପକ୍ଷ
 ଅକୁଣ୍ଠିତ ମନେ ।
 ସାହିତ୍ୟ-ଉନ୍ନତି-ଅର୍ଥେ ଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ବ
 ତବ ଆୟୋଜନ
 ସାର୍ଥକ ସଫଳ ହେଉ, ଲିଭୁଦେଶ
 ନୂତନ ଜୀବନ ।

ଧନ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଅଜ ଏ ନୟନ

ଦେଖିଲୁ ଆବର

କୈଦନ୍ତା ପର୍ବତପ୍ରସ୍ଥେ ତପୋମୂର୍ତ୍ତି

ପ୍ରଧାନପାଠର ।

କି ଭୂମା ତପସ୍ୟାବ୍ରତେ କି ଅସୀନ

ଅମ୍ବ - ବିସର୍ଜନେ

ସେ ମହା ପ୍ରପାତ ରତ କଳ୍ପବ୍ୟାପୀ

ସଂକଳ୍ପ - ସାଧନେ

ସଞ୍ଚିତ ଅନନ୍ତ ତପୋ ଶୁଣି ପ୍ରାୟେ

ତାର ବାରିଶୁଣି

ହାଲି ଦେଉଁ ଅଳ୍ପ ପ୍ରେମେ ଧରୁଣେ

ସେ ମହା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।

ଉଦ୍ଧୃକ୍ତ ଅନାଇ ସଦା କି ଅଭୟ

ଅଶା-ଅଶ୍ୱାସର

କି ଗମ୍ଭୀର ବେଦ-ମନ୍ତ୍ର ହଂଜାରରେ

ଭରଇ ଅମ୍ବର

ଏ ପରମୋଦାର ଦୃଶ୍ୟ ଏହି ମହା

ତପସ୍ୟା - ମୁରତି

ଦେଖି ଦେଖି କି ଅନନ୍ଦ ଲଭୁଅଛୁ
 ହେ ବାମନା-ପତି !
 ଏହି ପୁଣ୍ୟ ପୀଠ ପାଶେ ତୋଳିଅଛୁ
 ବସନ୍ତ ନିବାସ
 ତଥୁପଲେ ଆଶୀର୍ବାଦ ବରଷନ୍ତୁ
 ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀନିବାସ ।
 ପରଶେଷେ ଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ଜଣାଉଛୁ
 ରାଜ-ସନ୍ନିଧାନେ
 ଏ ନିଉତନ ଉର୍ଥ-ଶାନ୍ତି ବଢୁଅବ
 ପଦକ୍ଷିପ୍ତ କଥାରେ ।
 ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ରାଓ
 ୧୩ - * - ୧୧

Printed • by D. Gar nayak,
 The Hitaishini Electric Machine Press
 Bamra